

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jiřího Pally a soudců Mgr. Aleše Roztočila a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobce: **F. O.**, proti žalovanému: **Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, v řízení o námitce podjatosti soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. Naděždy Řehákové vznesené žalobcem ve věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 Af 52/2013,

t a k t o :

Soudkyně Městského soudu v Praze JUDr. Naděžda Řeháková **n e n í v y l o u č e n a** z projednávání a rozhodnutí věci vedené Městským soudem v Praze pod sp. zn. 9 Af 52/2013.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Ministr financí České republiky rozhodnutím ze dne 5. 11. 2013, č. j. MF-61 301/2013/ZK zamítl rozklad žalobce proti rozhodnutí Ministerstva financí, kterým bylo zamítnuto odvolání žalobce proti rozhodnutí Ministra financí České republiky a napadené rozhodnutí potvrdil.

[2] Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce dne 19. 11. 2013 žalobu u Městského soudu v Praze, v níž toto rozhodnutí označil za nicotné a domáhal se jeho rozhodnutí.

[3] Městský soud přípisem ze dne 4. 12. 2013, č. j. 9 Af 52/2013 – 7 žalobce vyzval, aby ve lhůtě 7 dnů od doručení této výzvy zaplatil v kolcích na připojeném tiskopise soudní poplatek z podané žaloby, který činí 3 000 Kč a sdělil žalobci, že projednávaná věc byla podle rozvrhu práce přidělena k projednání a rozhodnutí specializovanému senátu 9 Af. Městský soud dále žalobce v souladu s § 8 odst. 5 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) poučil o možnosti podat námitku podjatosti.

[4] Podáním ze dne 12. 12. 2013 uplatnil žalobce námitku podjatosti vůči předsedkyni senátu 9 Af Městského soudu v Praze JUDr. Naděždě Řehákové, „protože už v téže věci 9 Af 154/2013 rozhodovala a je nemožné, aby to nevěděla“. Žalobce se dále domáhal, aby podjatost JUDr. Řehákové řešil předseda Městského soudu v Praze nikoli Nejvyšší správní soud.

[5] Ke vznesené námitce podjatosti JUDr. Naděžda Řeháková uvedla, že nemá žádný vztah k účastníkům ani k předmětu řízení a nejsou jí známy žádné skutečnosti, jež by zakládaly důvod pochybovat o její nepodjatosti. S tímto vyjádřením předložil Městský soud v Praze věc Nejvyššímu správnímu soudu k rozhodnutí o uplatnění námitce podjatosti.

[6] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s., *soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.*

[7] Podle § 8 odst. 3 s. ř. s., *soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce, Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.*

[8] Podle odst. 5 téhož ustanovení, *účastník nebo osoba zúčastněná na řízení může namítnout podjatost soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Námitku musí uplatnit do jednoho týdne ode dne, kdy se o podjatosti dozvěděl; zjistí-li důvod podjatosti při jednání, musí ji uplatnit při tomto jednání. K později uplatněným námitkám se nepřihlíží. Námitka musí být zdůvodněna a musí být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. O vyloučení soudce rozhodne usnesením po jeho vyjádření Nejvyšší správní soud, a je-li namítána podjatost soudní osoby, tlumočníka nebo znalce, senát po jejich vyjádření.*

[9] Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Rozhodování o věci nestranným a nezávislým soudcem je jedním z pilířů práva na spravedlivý proces. Nestrannost soudce je především subjektivní psychickou kategorií, jež vyjadřuje vnitřní vztah soudce k projednávané věci. Při posuzování námitky podjatosti je však třeba nestrannost vnímat i z hlediska objektivního, tzn. zkoumat, zda skutečně existují objektivní okolnosti, jež vyvolávají oprávněné pochybnosti o nezájatosti soudce v konkrétním případě. K vyloučení soudce může v zásadě dojít teprve tehdy, pokud je evidentní, že vztah soudce k dané věci, účastníkům nebo jejich zástupcům dosahuje takové povahy a intenzity, že i přes zákonem stanovené povinnosti nebudou moci nebo schopni nezávisle a nestranně rozhodovat (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01, dostupný na nalus.usoud.cz nebo usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 4. 2003, č. j. Nao 19/2003 - 16, dostupné na www.nssoud.cz).

[10] Při posouzení důvodnosti námitky podjatosti vycházel Nejvyšší správní soud z § 8 odst. 1 s. ř. s., podle kterého jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na

pokračování

projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce však *nejdou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávání věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech*. Rozhodnutí o vyloučení soudce z důvodů uvedených v § 8 s. ř. s. představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Tak, jak zákon tuto příslušnost stanovil, je tato zásadně dána, a postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako postup výjimečný. Vzhledem k tomu lze vyloučit soudce z projednávání a rozhodnutí přidělené věci jen vskutku výjimečně a z opravdu závažných důvodů, které mu reálně brání rozhodnout v souladu se zákonem nezaujatě a spravedlivě.

[11] Jde-li o důvody uvedené v první větě § 8 odst. 1 s. ř. s., je třeba uvést, že poměr k věci může vyplývat především z přímého právního zájmu soudce na projednávání věci, tedy zejména v případech, kdy by soudce mohl být rozhodnutím soudu přímo dotčen ve svých právech. Soudcův poměr k účastníkům nebo k jejich zástupcům může být založen především příbuzenským nebo jemu obdobným vztahem, může jít také o vztah ekonomické závislosti. Takové důvody zjevně dány nejsou a ani žalobce žádné takové okolnosti neuvádí.

[12] Po zvážení výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že podmínky pro vyloučení soudkyně JUDr. Naděždy Řehákové z projednávání a rozhodování věci vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 Af 52/2013 nejsou dány. Stěžovatel totiž neuvádí žádný konkrétní důvod ani skutečnost, ze které by bylo možné podjatost uvedené soudkyně dovodit. Namítá toliko, že shora jmenovaná soudkyně rozhodovala také v jiné jeho věci (žaloby proti nečinnosti, sp. zn. 9 A 154/2013), aniž by však namítal některý z výše uvedených zákonných důvodů pro její vyloučení.

[13] Z ustanovení § 8 odst. 1 s. ř. s. sice plyne, že jedním z důvodů pro vyloučení soudců je skutečnost, že se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení, musí jít však o totožnou věc. Taková situace však v posuzované věci nenastala. Lze přitom odkázat i na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 3. 2003, č. j. Nao 2/2003 - 18, publikováno pod č. 53/2004 Sb. NSS, v němž bylo jasně vyloženo, že „předchozím soudním řízením“ není řízení v jiné soudní věci, byť by se i týkala týchž účastníků.

[14] Nejvyšší správní soud má za to, že skutečným důvodem návrhu stěžovatele na vyloučení soudkyně JUDr. Naděždy Řehákové je jeho přesvědčení o předchozím nesprávném postupu v jiné věci. To však (i kdyby takový postup byl skutečně nesprávný, což v nyní rozhodované věci nelze zkoumat) nemůže být legitimním důvodem, který by mohl znamenat vyloučení soudce z projednávání a rozhodování ve věci. Soudce může být vyloučen z rozhodování jen z objektivních důvodů, nikoli pro subjektivní přesvědčení žalobce o nespravedlnosti vedení řízení. K tomu, aby účastník brojil proti tvrzené nesprávnosti postupu soudu, však slouží opravné prostředky a nikoli námitka podjatosti. Existence odlišných názorů stěžovatele na věc pak s podjatostí soudce nemá nic společného. Zákon v § 8 odst. 1 na konci s. ř. s. ostatně výslovně uvádí, že důvodem

pro vyloučení soudce nemůže být jeho postup v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech.

[15] Lze tedy uzavřít, že námitky žalobce neobsahují žádné skutečnosti, které by bylo možno podřadit pod důvody podjatosti a ani z vyjádření shora jmenované soudkyně Městského soudu v Praze neplyne nic, z čeho by bylo možno pochybovat o její nepodjatosti; tyto skutečnosti nevyplynuly ani ze soudního spisu.

[16] Nejvyšší správní soud se dále zabýval požadavkem žalobce, aby podjatost JUDr. Řehákové řešil předseda Městského soudu v Praze nikoli Nejvyšší správní soud.

[17] Jak již Nejvyšší správní soud vyslovil v rozsudku ze dne 22. 9. 2009, č. j. Nao 60/2009 - 4, *soudní řád správní tak, podobně jako jiné procesní předpisy, vychází ze dvou možných způsobů rozhodování o podjatosti soudce. První způsob je vázán na oznamovací povinnost soudce sdělit předsedovi soudu, že zjistil důvody své podjatosti, druhá varianta vychází z práva účastníka řízení učinit kvalifikovaným způsobem námitku podjatosti.*

[18] *V prvním případě předseda soudu posoudí, zda je podle něj důvod podjatosti dán. Jedině v situaci, kdy má předseda soudu za to, že důvod podjatosti dán není (nejde-li o předsedu soudu samotného), rozhoduje o vyloučení soudce dle § 8 odst. 3 věty třetí s. ř. s. Nejvyšší správní soud.*

[19] *V druhém případě však podle výslovného znění § 8 odst. 5 s. ř. s. zakládá procesní úkon účastníka řízení, jímž kvalifikovaně vznesl námitku podjatosti, jeho právo, aby o namítané podjatosti soudce bylo (po vyjádření dotyčného soudce) rozhodováno Nejvyšším správním soudem. Podobně je tomu přitom i v jiných procesních předpisech, kdy je námitka podjatosti vznesená účastníkem řízení spojena s rozhodováním instančně vyšších orgánů.*

[20] S ohledem na výše uvedené je zřejmé, že v posuzované věci nepřísluší o žalobcově námitce podjatosti rozhodovat předsedovi městského soudu, neboť se nejedná o případ spadající pod ustanovení § 8 odst. 3 s. ř. s. Jak vyplývá z výše uvedeného, žalobce v souladu s § 8 odst. 5 s. ř. s. řádně a včas využil svého práva uplatnit námitku podjatosti, přičemž soudkyně, vůči které žalobce vznesl námitku podjatosti v souladu s poslední větou tohoto ustanovení soudního řádu správního, splnila svou povinnost vyjádřit se k vznesené námitce podjatosti. V posuzovaném případě se tak jedná o případ dle § 8 odst. 5 s. ř. s., kdy o uplatněné námitce podjatosti rozhoduje Nejvyšší správní soud a je tudíž zřejmé, že s ohledem na § 8 odst. 3 a 5 s. ř. s. není možné vyhovět shora uvedenému požadavku žalobce.

[21] Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů podjatost soudkyně JUDr. Naděždy Řehákové pro rozhodování ve věci žalobce vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 9 Af 52/2013 neshledal, a proto rozhodl tak, že není z projednávání a rozhodování této věci vyloučena.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 30. ledna 2014

JUDr. Jiří Palla
předseda senátu